

PC–10014/NL

X–2/2111

BUSINESS LAWS–304

(Semester–III)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 60

Note : Section A is compulsory, consisting of 10 short answer type questions carrying 2 marks each. Attempt *two* questions each from Section B & C carrying 10 marks each.

SECTION—A

(Compulsory Question)

- I. Write brief answers of the following :
1. What is a voidable contract?
 2. Is invitation to make an offer the same thing as an offer?
 3. Can consideration move from a stranger?
 4. What is hire purchase agreement?
 5. What is meant by the term 'property in goods'?
 6. Define negotiable instrument.
 7. Explain Fictitious bill.
 8. Discuss the features of promissory note.

9. Define the term 'Holder in due course'.
10. Explain the term 'complainant'.

SECTION—B

- II. "All contracts are agreements, but all agreements are not contracts." Explain this statement.
- III. What are the various remedies available to a party in case of breach of contract?
- IV. "An agreement entered into by minor cannot be enforced at law." Elucidate this statement.
- V. What is a contract of sale? Explain in detail the rules regarding ascertainment of price in a contract of sale.

SECTION—C

- VI. Discuss the significance and implications of marking a cheque. Does the 'making of a postdated cheque' bind the banker who certifies it?
- VII. "Partial endorsement does not operate as a negotiation of the instrument." Elaborate this statement.
- VIII. When may a holder regard a negotiable instrument as dishonored? What are his rights and obligations in case of dishonor?
- IX. What are the different rights available to consumer under Consumer Protection Act, 1986?

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਭਾਗ B ਅਤੇ C ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

- I. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :
1. ਰੱਦਣਯੋਗ ਮੁਆਇਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
 2. ਕੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਕ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
 3. ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
 4. ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
 5. ਮਾਲ ਵਿਚ ਸੰਪਤੀ (ਮਾਲਕੀ) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
 6. ਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 7. ਫਰਜ਼ੀ ਬਿਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 8. ਹੁੰਡੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਵਿਚਾਰੋ।
 9. 'ਹੋਲਡਰ ਇਨ ਡਿਊਕੋਰਸ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 10. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

- II. 'ਸਾਰੇ ਮੁਆਇਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਮੁਆਇਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।' ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

- III. ਮੁਆਇਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਕੋਲ ਕਿਹੜੇ ਵਿਭਿੰਨ ਉਪਾਓ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- IV. ‘ਨਾਬਾਲਗ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।’ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- V. ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਮੁਆਇਦੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਮੁਆਇਦੇ ਵਿਚ ਮੁਲ ਜਾਣਨ ਲਈ ਨੇਮ ਕੀ ਹਨ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

- VI. ਚੈਕ ਦੀ ਮਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰੋ। ਕੀ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈਕ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕਰ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- VII. ‘ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਕ ਇਨਡੋਰਸਮੈਂਟ ਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ।’ ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- VIII. ਕਦੋਂ ਹੋਲਡਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈਕ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ) ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- IX. ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1986 ਅਧੀਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।